Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-15

TRN 2019-0174

Handläggare:
Ulrika Palm

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över motion 2019:49 av Stellan Hamrin (V) om skogen som kolsänka

Ärendebeskrivning

Tillväxt och regionplanenämnden har beretts möjlighet att yttra sig över motion 2019:49 av Stellan Hamrin (V) om skogen som kolsänka till regionstyrelsen. Yttrande ska ha inkommit till regionstyrelsen senast 2020-02-28.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2020-01-15
Förslag till yttrande, 2020-01-09
Motion 2019:49 av Stellan Hamrin (V) om skogen som kolsänka, 2019-09-17.
Utdrag ur klimatberedningens protokoll 2020-01, TRN 2020-0002, (eftersänds)

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

Yttrande över motion 2019:49 av Stellan Hamrin (V) om skogen som kolsänka, TRN 2019–0174, godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Mot bakgrund av att halterna av växthusgaser i atmosfären måste börja minska i en mycket snabb takt de närmaste åren om inte klimateffekterna ska bli irreversibla och mycket kostsamma har en motion inkommit om att Region Stockholm ska utreda möjligheterna att använda skogen i större omfattning som en kolsänka.

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen håller med om att det är viktigt att börja arbeta med upptag av koldioxid som ett komplement till att minska utsläppen av växthusgaser. Förvaltningen menar också att skogen har en mycket viktig roll för att motverka de utsläpp som förbränning av fossila bränslen ger upphov till, men att det i nuläget saknas en entydig bild av hur det på bästa sätt ska göras. Förvaltningen hänvisar till pågående processer och utredningar på internationell, nationell och regional nivå, och menar att det är lämpligt att invänta ny kunskap och direktiv innan Region Stockholm sätter igång utredningar i frågor som redan är under utredning. När det gäller Region Stockholms egen markanvändning hänvisar förvaltningen till de delar av organisationen som hanterar dem för att utreda förhållanden för mark som Region Stockholm eller Skärgårdsstiftelsen äger eller arrenderar, samt de processer som pågår för att lyfta fram de åtgärder som skulle ge störst klimatnytta för denna mark.

Bakgrund

Stellan Hamrin (V) har inkommit med en motion om skogen som kolsänka. Motionen beskriver kortfattat detta:

- Vi har bråttom med att minska utsläppen.
- Vi behöver diskutera upptag av växthusgaser och inte bara utsläpp.
- Kol binds i allt organiskt material – oavsett om det är fossilt eller förnybart.
- Växande skog är bra på att binda kol, om vi skyddar en fjärdedel av den svenska skogen motsvarar det alla de svenska utsläppen.
- Skogen är en billig och enkel möjlighet att kompensera för de växthusgasutsläpp vi åstadkommer – samtidigt som vi minskar på utsläppen.

Motionen föreslår att regionfullmäktige ska besluta att utreda:

- den totala mängden skog och kolbindande mark (ej odlad) som finns i regionen (tolkat som Stockholms län) och den totala mängden skog som idag avverkas
- den totala landytan i regionen (tolkat som Stockholms län) som idag skulle kunna nybeskogas, dvs planteras med ny skog

- motsvarande förhållanden för mark som regionen (tolkat som Region Stockholm) eller Skärgårdsstiftelsen äger eller arrenderar
- möjligheten för regionen (tolkat som Region Stockholm) att gå före och på egen ägd eller arrenderad mark permanent öka lagringen av kol genom senarelagd avverkning eller planterings- eller jordförbättringsåtgärder.

Överväganden
Tillväxt- och regionplaneförvaltningen är positiv till en ambition om att öka kolinlagring för att ta upp koldioxid som finns i atmosfären. Det långsiktiga nationella klimatmålet, som RUFS 2050 och Klimatfärdplan 2050 även hanterar som ett regionalt mål, handlar om att nå netto-noll-utsläpp senast år 2045 och att därefter negativa utsläpp. Förvaltningen anser att en ökad användning av kolsänkor i Stockholms län kan vara ett viktigt verktyg för Parisavtalets efterlevnad, men menar att det ska ses som ett komplement till det pågående arbetet med att minska växthusgasutsläppen, inte ett alternativ.

Det finns idag olika synsätt kring hur skog bör brukas och hanteras för att binda koldioxid och frågan om skogen som kolsänka är därför mer komplex än vad motionen ger uttryck för. I grunden binder allt organiskt material koldioxid när det lever och växer, och avger koldioxid när det dör, förmultnar, förbränns eller på annat sätt förbrukas[1]. Skog som avverkas kan bidra till utsläpp av växthusgaser i atmosfären om skogsråvaran exempelvis förbränns, men också bibehålla en stor del av koldioxiden om råvaran exempelvis används som byggmaterial. Avverkning kan frigöra koldioxid som finns bunden i marken, och skog som lämnas orörd istället för att avverkas kan hålla kvar den koldioxid som finns i marken, men skogen i sig har olika förmåga att binda koldioxid beroende på skogens ålder etc. Forskningen är idag inte helt entydig och det finns fortfarande osäkerheter kring vilken skog/markanvändning som lämpar sig bäst som kolsänka. Parallellt pågår också forskning kring hur skog på bästa sätt kan brukas och avverkas för att minimera koldioxidutsläpp från marken vid avverkningen genom att exempelvis undvika kalhyggen. Ytterligare en aspekt är användningen av skogsråvaran som alternativ till motsvarande fossila råvara. Vid exempelvis energiproduktion och bränsleframställning behövs

[1] Med den viktiga distinktionen att kol från växande skog som omvandlas till koldioxid vid förbränning och nedbrytning ingår i det naturliga kolkretsloppet och inte räknas som fossilt, utan förnybart kol. Trots det finns det skäl att, i den allvarliga situation som världen idag befinner sig, inte heller släppa ut förnybart kol i onödan till atmosfären, eftersom andelen koldioxid i atmosfären redan ligger högre än någonsin tidigare i den stabila klimatperiod som människan lever i (antropocen).

förnybara bränslen för att klara omställningen från fossil till förnybar energiproduktion, och vid tillverkning av produkter och byggnader kan skogsråvara exempelvis ersätta cement och fossil plast.

I nuläget pågår ett flertal processer om hur skogs- och markanvändning ska bidra till upptag av koldioxid för att minska framtida klimateffekter. EU ställer krav på medlemsländerna att förbinda sig att inte minska nettoupptagen av växthusgaser i LULUCF[2]-sektorn utifrån framräknade referensnivåer. Den svenska regeringen har gett Svenska Lantbruksuniversitetet, SLU, i uppdrag att redovisa den svenska markens och skogens upptag och utsläpp av växthusgaser. Regeringen har också tillsatt en utredning[3] som ska föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Utredningen ska redovisas till Regeringskansliet senast 31 januari 2020. Utredaren ska bland annat uppskatta vilken potential olika åtgärder har för att öka kolsänkan och uppskatta den sammantagna realiserbara potentialen för LULUCF-sektorn att bidra till att uppfylla klimatmålen. Utredaren ska också föreslå sätt att skapa incitament till åtgärder som ökar kolsänkan. Länsstyrelsen Stockholm har under 2019 drivit ett projekt som heter *Regionala insatser för skog i Stockholms län*. Projektet utgår från regeringens uppdrag *Strategi för Sveriges nationella skogsprogram* och ska vara avstamp för ett fortsatt arbete med en regional skogsstrategi. Region Stockholm medverkar i projektet tillsammans med Länsstyrelsen Stockholm, Skogsstyrelsen, LRF Mälardalen, Mellanskog, Naturskyddsföreningen i Stockholms län, Holmen skog och Friluftsfrämjandet. Projektet håller på och avslutar arbetet med att ta fram en nulägesbakgrund inför Stockholms läns regionala skogsprogram.

Den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 beskriver markanvändningen i Stockholms län. Karta 34 (sid 195) visar hur stor del av länets yta som är skogbeklädd. Skogsstyrelsen är ansvarig myndighet för statistik om bland annat produktion i skogsbruket. Den nulägesbakgrund som Länsstyrelsen Stockholm håller på och tar fram beskriver skogen i länet, dess tillstånd, särskilda värden, skogsnäringen etc. Förvaltningen menar därför att den totala mängden skog och kolbindande mark (ej odlad) som finns i regionen och den totala mängden skog som avverkas idag inte behöver utredas.

Det finns, vad tillväxt- och regionplaneförvaltningen känner till, inget enkelt sätt att få fram hur stora arealer i Stockholms län som skulle kunna

[2] Land use, land use change and forestry, dvs markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk.
[3] Kompletterande åtgärder för att nå negativa utsläpp av växthusgaser, dir. 2018:70.

planteras med ny skog. Förenklat skulle all obebyggd mark, som inte redan är skogbeklädd, kunna beskogas, men många andra viktiga aspekter måste vägas in, såsom kulturmiljö, ekosystemtjänster, biologisk mångfald, nyckelbiotoper, rekreation, markägande, pågående verksamheter inklusive jordbruk, planerad bostadsbebyggelse etc. En utredning för att uppskatta potential för plantering av ny skog i större skala kräver därför både ett inventeringsarbete och en värdeprioritering för att hantera de målkonflikter som alternativ markanvändning skulle innebära. Förvaltningen hänvisar till de utredningar och processer som pågår och menar att det i nuläget är lämpligt att avvakta dem före en sådan utredning påbörjas.

Förvaltningen hänvisar till de delar inom Region Stockholm som hanterar organisationens fastighetsinnehav i frågan om att utreda förhållanden för mark som Region Stockholm eller Skärgårdsstiftelsen äger eller arrenderar. Även för Region Stockholms egen eller arrenderade mark måste alternativanvändningen av mark som inte är skogbeväxt beaktas.

I Klimatfärdplan 2050 föreslås som åtgärd att kommunerna ska använda sina arrendeavtal för att ställa krav på ett klimatsmart jord- och skogsbruk, något även Region Stockholm kan göra. Förvaltningen kan dock inte säga om Region Stockholm ska gå före och på egen ägd eller arrenderad mark permanent öka lagringen av kol genom senarelagd avverkning eller planterings- eller jordförbättringsåtgärder, eller om det finns andra åtgärder skulle ge större klimatnytta.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet
Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Miljökonsekvenser av beslutet
I enlighet med Region Stockholms miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Inger Starheim Lagerquist
TF förvaltningschef

Ulrika Palm
Regionplanerare

Tillväxt- och regionplanenämnden

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
2020-01-09

TRN 2019-0174

Regionledningskontoret
Registraturen
Box 22550
104 25 Stockholm

registrator.lsf@sll.se

Yttrande över motion 2019:49 av Stellan Hamrin (V) om skogen som kolsänka

Inledning

Stellan Hamrin (V) har inkommit med en motion (2019:49) till regionfullmäktige om skogen som kolsänka. Tillväxt- och regionplanenämnden har ombetts att yttra sig och överlämna sitt yttrande till regionledningskontoret för vidare hantering.

Förslag till svar på motionen

Tillväxt- och regionplanenämnden anser att upptag av koldioxid är ett viktigt komplement, men inte ett alternativ, till arbetet med att minska växthusgasutsläppen i Stockholmsregionen. Det saknas idag en samlad bild av hur skogen bäst kan användas som kolsänka. Det pågår såväl forskning som ett flertal processer och utredningar för hur skogs- och markanvändning ska bidra till upptag av koldioxid för att minska framtida klimateffekter.

Stockholmsregionens/Stockholms läns totala mängd skog och kolbindande mark och den totala mängd skog som avverkas i länet kommer att beskrivas i den nulägesbeskrivning inför Stockholms läns regionala skogsprogram som Länsstyrelsen Stockholm just nu tar fram. Region Stockholm är en av flera medverkande aktörer i detta arbete. Tillväxt- och regionplanenämnden menar därför att detta inte behöver utredas.

När det gäller att utreda den totala landytan i Stockholmsregionen/ Stockholms län som idag skulle kunna nybeskogas hänvisar tillväxt- och regionplanenämnden till de utredningar och processer som pågår och menar att det är lämpligt att avvakta dem före en sådan utredning påbörjas.

Tillväxt- och regionplanenämnden hänvisar till de delar inom Region Stockholm som hanterar organisationens fastighetsinnehav i frågan om att utreda förhållanden för mark som Region Stockholm eller Skärgårdsstiftelsen äger eller arrenderar.

Tillväxt- och regionplanenämnden ser gärna att Region Stockholm använder sina arrendeavtal eller sitt markägande för att ställa krav på ett klimatsmart jord- och skogsbruk, vilket också Klimatfärdplan 2050 föreslår som åtgärd för kommunerna. Nämnden hänvisar samtidigt till de utredningar och processer som pågår och menar att det är lämpligt att avvakta dem före en utredning om att gå före och på egen ägd eller arrenderad mark permanent öka lagringen av kol genom senarelagd avverkning eller planterings- eller jordförbättringsåtgärder påbörjas.

Region Stockholm

REMISS

2019-09-25 RS 2019-0912

Rotel VI – Miljö- och kollektivtrafikroteln

Tillväxt- och regionplanenämnden
Fastighets- och servicenämnden
Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län

Ärende:

Remiss – Motion 2019:49 av Stellan Hamrin (V) om skogen som kolsänka

Yttrande från berörd nämnd/styrelse senast: **2020-02-28**

Handläggare: **Joachim Höggren**

Yttranden skickas till regionledningskontorets registrator:

E-post: registrator.lsf@sll.se

Adress:
Regionledningskontoret
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Internadress:
Regionledningskontoret, Registraturen, Landstingshuset

Region Stockholm

Ankom
Region Stockholm
2019 -09- 17
Dnr. RS 2019-0912
2019:49

Region Stockholm
2019-09-17

Motion av Stellan Hamrin (V) om skogen som kolsänka

Vi närmar oss med stormsteg det år – 2020 – då utsläppen av klimatgaser måste börja minska rejält om planerna vad gäller målet om nollutsläpp ska kunna uppnås i tid. Detta oavsett vilket av de politiska partiernas målår man väljer och avsett hur stort eller litet internationellt ansvar man anser sig behöva ta. Vi kan redan nu konstatera att detta kommer vi inte att lyckas med.

Halterna av klimatgaser i atmosfären påverkas av tillförsel av klimatgaser, dessa gasers nedbrytningshastighet (främst metan och lustgas som är nedbrytbara) och upptaget av koldioxid från atmosfären. Diskussionen koncentreras nästan helt på den första processen (tillförsel), vilket är bra ur många perspektiv. Den frågan måste lösas. Men växters upptag av koldioxid är i rent fysisk/kemisk mening lika viktig för att balansera utsläppen.

Jordens alla växter på land och i vatten tar upp kol bundet i koldioxid så länge de växer. Så länge de "står kvar" (även som döda) behålls detta kol och först när de börjar brytas ned avges kolet i takt med nedbrytningshastigheten. Alla växter vi äter upp eller använder som förbrukningsmaterial (t ex produkter från pappersmassa) eller biobränsle avger det lagrade kolet tillbaka till atmosfären vid användandet. Atmosfären struntar i om kolet kommer från olja eller trä – båda är i det skedet lika dåliga.

Helt centrala i det sammanhanget är skog och träd – såväl s.k. produktiv skogsmark som skogsdungar, träd och grönområden i övrigt. Svensk skog och trädbevuxen mark lagrar minst fyra gånger mer kol varje år än vad vi idag totalt släpper ut – om den får stå kvar. Förhållandena i regionen är ungefär desamma. Det visar om inte annat på den potential som klimatregulator som skogen har – i vårt eget land och län precis som i Amazonas. Om vi skyddar bara 25 % av den skog vi har motsvarar det alla dagens utsläpp. Vi har i Nagoya-avtalet förbundit oss att skydda 17 % av skog och skogsmark för att bevara skogsekosystemen och skydda den biologiska mångfalden. En åtgärd vi starkt stöder.

Detta ger oss stora möjligheter att på ett i sammanhanget enkelt och ganska billigt sätt minska atmosfärens koldioxidinnehåll, som vi nästa år måste börja göra. Även om vi bara tillfälligt skyddar eller nyplanterar skog kompenserar detta de klimatutsläpp vi nu inte orkat med.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att utreda den totala mängden skog och kolbindande mark i övrigt (ej odlad mark) som finns i regionen och den totala mängden skog som idag avverkas

att utreda den totala landyta i regionen som idag skulle kunna nybeskogas

att utreda motsvarande förhållanden för mark som regionen eller Skärgårdsstiftelsen äger eller arrenderar

att utreda möjligheten för regionen att gå före och på egen ägd eller arrenderad mark permanent öka lagringen av kol genom senarelagd avverkning eller planterings- eller jordförbättringsåtgärder.

Stellan Hamrin (V)